

ΠΕ.3.2 Ανάπτυξη Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.3.2.2.2. ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

Δημάρη, Γ.
Παπαδόκης Ν.

**«Περιφερειακός Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
Περιφέρειας Κρήτης» (ΚΑ 11519)**

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ομότιμος Καθηγητής Μιχάλης Ταρουδάκης

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής Νίκος Παπαδάκης

**ΠΕ.3.2 Ανάπτυξη Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης (Παραδοτέα
Π.3.2.1 & Π.3.2.2.1-5)**

**ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.3.2.2.2. ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ**

ΡΕΘΥΜΝΟ, 22.12..2025

Ομάδα συγγραφής Παραδοτέου

Δρ Γεωργία Δημάρη
Καθηγητής Νίκος Παπαδάκης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Προτεραιότητα	Κρήτη – ΕΣΠΑ 2021 – 2027 5. Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας
Ειδικός Στόχος Δράση	ESO4.1 4.1.3
Τίτλος Έργου	Περιφερειακός Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Κρήτη
Κωδικός Έργου (MIS)	6004822
Προϋπολογισμός	310 000 €

ΠΕ.3.2.2.2 «Ανάπτυξη Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης: Σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου προγράμματος κατάρτισης για τον κλάδο της Μεταποίησης στην Περιφέρεια Κρήτης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	iv
Εισαγωγή στα syllabi του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον κλάδο της Μεταποίησης	vi
Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.1	viii
Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.2	xiii
Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.3	xviii
Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.4	xxii
Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.5	xxvi
Επίλογος.....	xxx

Εισαγωγή

Το παρόν παραδοτέο ΠΕ.3.2.2.2, «Ανάπτυξη Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης-Μεταποίησης» αφορά τον σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου προγράμματος κατάρτισης για τον κλάδο της μεταποίησης στην Περιφέρεια Κρήτης, το οποίο εδράζεται ρητά στα ευρήματα της ποιοτικής διερεύνησης (focus group) που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του ΠΜΔΑΑΕ ΙΙ. Η ομάδα εστίασης, με τη συμμετοχή εκπροσώπων του μεταποιητικού τομέα, ανέδειξε με συστηματικό τρόπο τις συνθήκες στην αγορά εργασίας, τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης, τις ανάγκες σε δεξιότητες και εκπαίδευση, τις εμπειρίες συνεργασίας εργοδοτών-εργαζομένων, καθώς και τις προκλήσεις που συνδέονται με την οικονομική και εργασιακή επισφάλεια, την ένταση της εργασίας, την ισορροπία εργασίας-ζωής και τη θέση της μεταποίησης στο ευρύτερο παραγωγικό μοντέλο της Κρήτης.

Με βάση αυτή την ανάλυση, το πρόγραμμα τομεακής κατάρτισης δεν σχεδιάζεται ως ένα γενικό, οριζόντιο σχήμα, αλλά ως στοχευμένη παρέμβαση «διάγνωσης-απόκρισης»: μεταφράζει τις διαπιστωμένες ανάγκες του κλάδου σε συγκεκριμένες, δομημένες διδακτικές ενότητες (syllabi), οι οποίες στοχεύουν στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας, της ποιότητας της εργασίας, της ανθεκτικότητας και της ανταγωνιστικότητας των μεταποιητικών επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα ζητήματα που αναδείχθηκαν –όπως η δυσκολία εξεύρεσης και διατήρησης κατάλληλα εξειδικευμένου προσωπικού, η αποσύνδεση μεταξύ εκπαίδευσης και αναγκών της παραγωγής, η εντατικοποίηση και η ευελιξία στα όρια της επισφάλειας, η ανάγκη για ψηφιακό μετασχηματισμό και εξωστρέφεια, η κοινωνική ευαλωτότητα (ιδίως γυναικών και γονέων) και η έλλειψη οργανωμένων δομών συνεργασίας– ενσωματώνονται ρητά στη θεματολογία των προτεινόμενων ενοτήτων.

Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύσσονται πέντε αυτοτελή syllabi, τα οποία συγκροτούν το συνολικό Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης για τον κλάδο της μεταποίησης:

1. **Μεταποίηση και Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Κρήτη: Ποιότητα Ζωής, Παραγωγικό Μοντέλο και Αγορά Εργασίας (MET.1)**
2. **Εργασιακές Σχέσεις, Μισθοί και Οργάνωση της Εργασίας στη Μεταποίηση: Από την Επισφάλεια στη Δίκαιη Απασχόληση (MET.2)**
3. **Δεξιότητες, Κατάρτιση και Επαγγελματική Εξειδίκευση στον Μεταποιητικό Τομέα (MET.3)**
4. **Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Καινοτομία και Εξωστρέφεια στις Μεταποιητικές Επιχειρήσεις της Κρήτης (MET.4)**
5. **Συνεργασία, Κοινωνική Ευαλωτότητα και Δίκαιη Μετάβαση στη Μεταποίηση (MET.5).**
6. **Ανάγκες σε Δεξιότητες της τοπικής Αγοράς Εργασίας και Οριζόντιες, Οργανωτικές-Διοικητικές Ικανότητες και (συνεργατικές) Δεξιότητες Εργασίας σε Ομάδα (team-work, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα). (OPI.1)**
7. **Βασικές Ψηφιακές Δεξιότητες και Χρήση Νέων Τεχνολογιών (OPI.2)**
8. **Επικοινωνιακές ικανότητες & δεξιότητες επιχειρηματικότητας και ικανότητες διαπραγμάτευσης στην εργασία και το επιχειρείν (OPI.3)**

Κάθε syllabus αντιστοιχεί σε ένα αυτόνομο module συνολικής διάρκειας 20 ωρών, εκ των οποίων 10 ώρες αφιερώνονται σε σύγχρονη διδασκαλία (διαλέξεις, συζήτηση, μελέτη περίπτωσης, ομαδική εργασία) και 10 ώρες σε ασύγχρονη διδασκαλία (κείμενα, σύντομα video, φύλλα εργασίας, αυτοαξιολόγηση). Η υβριδική αυτή διάρθρωση εξυπηρετεί αφενός την ανάγκη για

συστηματική, καθοδηγούμενη μάθηση και αφετέρου την προσαρμογή στις απαιτητικές και συχνά ασύμμετρες εργασιακές συνθήκες του κλάδου (εποχικότητα, εντατικοποίηση, πολλαπλή απασχόληση, οικογενειακές υποχρεώσεις).

Η αξιολόγηση των καταρτιζομένων θα βασίζεται σε τυποποιημένο σύστημα ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, κατά τα πρότυπα αντίστοιχων προγραμμάτων δια βίου μάθησης. **Συγκεκριμένα, η τελική αξιολόγηση των καταρτιζόμενων για το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης «Κλάδος Μεταποίησης» θα πραγματοποιηθεί με τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής συνολικά. Για κάθε module θα αναπτυχθεί τράπεζα 15 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, από την οποία θα αντληθούν –σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα modules– τα τελικά τεστ (5 ερωτήσεις ανά θεματική ενότητα) ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής. Δηλαδή 5 ερωτήσεις για κάθε μία από τις 5 εξειδικευμένες παρούσες διδακτικές ενότητες (modules) και 5 για κάθε μία εκ των 3 κοινών -για όλα τα Τομεακά Προγράμματα Κατάρτισης- οριζόντιων διδακτικών ενότητων.** Η σχετική ενότητα αξιολόγησης θα περιγράφεται στο τέλος κάθε syllabus, με αναφορά στη βαρύτητα της επιμέρους εξέτασης, στα κριτήρια επιτυχίας και στη σύνδεσή της με τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Στο παρόν παραδοτέο υιοθετείται πρότυπο διαμόρφωσης syllabi, προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες του κλάδου της μεταποίησης. Μέσω αυτής της δομημένης προσέγγισης, η ανάπτυξη των syllabi λειτουργεί ως κρίσιμος «μεταφραστής» των ποιοτικών ευρημάτων σε συγκεκριμένο, εφαρμόσιμο πρόγραμμα κατάρτισης, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί από την Περιφέρεια Κρήτης, τα επιμελητήρια, επαγγελματικούς συλλόγους και φορείς δια βίου μάθησης ως εργαλείο στοχευμένης παρέμβασης στον μεταποιητικό τομέα.

Εισαγωγή στα syllabi του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον κλάδο της Μεταποίησης

Τα πέντε τομεακά syllabi που συγκροτούν το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης για τον κλάδο της Μεταποίησης έχουν σχεδιαστεί ως ενιαίο, συνεκτικό αλλά και κλιμακωτό πλαίσιο ανάπτυξης γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων για εργαζόμενους, ανέργους, αυτοαπασχολούμενους και εργοδότες του κλάδου. Κάθε syllabus αντιστοιχεί σε ένα κρίσιμο θεματικό πεδίο που αναδείχθηκε μέσα από την ποιοτική διερεύνηση (focus group) και την ανάλυση των αναγκών: συνθήκες απασχόλησης και ποιότητας ζωής, οργάνωση της εργασίας και μισθολογικές/θεσμικές ρυθμίσεις, ανάγκες σε δεξιότητες και κατάρτιση, ψηφιακός μετασχηματισμός και εξωστρέφεια, συνεργασία και κοινωνική ευαλωτότητα. Παράλληλα, κάθε ενότητα συνδέεται με συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα και επαγγελματικές λειτουργίες στον χώρο της μεταποίησης (παραγωγή, διοίκηση, οργάνωση, ανάπτυξη προϊόντων και αγορών). ***Συμπεριλαμβάνει επίσης τις τρεις κοινές διδακτικές ενότητες (OPL1-3), που αφορούν στις κατεξοχήν κρίσιμες ήπιες- οριζόντιες δεξιότητες, όπως αυτές ανέκλυψαν από την διάγνωση αναγκών. Τα αναλυτικά syllabi τους παρατίθενται στο Παραδοτέο Π.3.2.1.***

Η επιλογή των πέντε θεματικών τομεακών ενοτήτων βασίστηκε σε ένα σύνολο κριτηρίων:

- **Άμεση αντιστοίχιση με τις διαγνωσμένες ανάγκες του κλάδου:** η συστηματική αναφορά των συμμετεχόντων σε ζητήματα χαμηλών αμοιβών και εργασιακής επισφάλειας, εντατικοποίησης και πολλαπλής απασχόλησης, δυσκολίας εξισορρόπησης εργασίας–οικογενειακής ζωής, ελλείψεων σε οργανωμένες δομές κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων, περιορισμένης ψηφιακής ετοιμότητας και εξωστρέφειας, καθώς και κοινωνικής ευαλωτότητας (ιδίως γυναικών, γονέων και νέων), οδήγησε στη συγκεκριμένη θεματική διάρθρωση των syllabi.
- **Συνδυασμός οριζόντιων (εγκάρσιων) και job-related δεξιοτήτων:** το πρόγραμμα δεν περιορίζεται στις στενά τεχνικές ή παραγωγικές δεξιότητες, αλλά ενσωματώνει δεξιότητες οργάνωσης και βελτιστοποίησης της εργασίας, επικοινωνίας και συνεργασίας, ψηφιακής επάρκειας, βασικής κατανόησης αγορών και εξαγωγών, καθώς και εξοικείωσης με θεσμικά/εργασιακά ζητήματα, ώστε να υποστηρίζεται συνολικά η επαγγελματική λειτουργία των καταρτιζόμενων σε ένα περιβάλλον έντονου ανταγωνισμού και μετασχηματισμού.
- **Ισορροπία θεωρητικής τεκμηρίωσης και πρακτικής εφαρμογής:** κάθε syllabus δομείται με τρόπο που να συνδυάζει βασικές εννοιολογικές/θεωρητικές γνώσεις (περιφερειακή ανάπτυξη, αγορά εργασίας, οργάνωση παραγωγής, ψηφιακός μετασχηματισμός, κοινωνική πολιτική) με παραδείγματα από τη μεταποιητική πραγματικότητα της Κρήτης, μελέτες περίπτωσης και πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι συμμετέχοντες να μπορούν να μεταφέρουν άμεσα τα μαθησιακά αποτελέσματα στο εργασιακό περιβάλλον (παραγωγική μονάδα, τμήμα διοίκησης, μικρή οικογενειακή επιχείρηση κ.λπ.).
- **Δυνατότητα πιστοποίησης και μεταφερσιμότητας (ECTS):** η σαφής διατύπωση μαθησιακών στόχων και αποτελεσμάτων στη μορφή γνώσεων–δεξιοτήτων–ικανοτήτων διευκολύνει την αντιστοίχιση με πιστωτικές μονάδες και μαθησιακό φόρτο, επιτρέποντας μελλοντικά τη διασύνδεση του Υπο-Προγράμματος με άλλα σχήματα κατάρτισης και πιστοποίησης, σε περιφερειακό, εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο.

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια, τα πέντε syllabi καλύπτουν συμπληρωματικές αλλά διακριτές διαστάσεις του μεταποιητικού κλάδου:

1. **«Μεταποίηση και Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Κρήτη: Ποιότητα Ζωής, Παραγωγικό Μοντέλο και Αγορά Εργασίας» (MET.1):** εστιάζει στη θέση της μεταποίησης στο παραγωγικό μοντέλο της Κρήτης, στη σχέση της με την ποιότητα ζωής, στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και στα βασικά χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας στον κλάδο.
2. **«Εργασιακές Σχέσεις, Μισθοί και Οργάνωση της Εργασίας στη Μεταποίηση: Από την Επισφάλεια στη Δίκαιη Απασχόληση» (MET.2):** καλύπτει τις γνώσεις γύρω από τις εργασιακές σχέσεις, τις μισθολογικές ρυθμίσεις, την οργάνωση της εργασίας και τις δυνατότητες μετάβασης από πρακτικές επισφάλειας σε πιο δίκαια και λειτουργικά σχήματα απασχόλησης.
3. **«Δεξιότητες, Κατάρτιση και Επαγγελματική Εξειδίκευση στον Μεταποιητικό Τομέα» (MET.3):** εστιάζει στις ανάγκες σε δεξιότητες, στις δυνατότητες κατάρτισης και επανεκπαίδευσης, στη διαμόρφωση επαγγελματικής ταυτότητας και σε στρατηγικές εξειδίκευσης για εργαζόμενους και ανέργους στον κλάδο.
4. **«Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Καινοτομία και Εξωστρέφεια στις Μεταποιητικές Επιχειρήσεις της Κρήτης» (MET.4):** επικεντρώνεται στις βασικές ψηφιακές δεξιότητες, στα εργαλεία οργάνωσης και προβολής (e-commerce, social media, απλές ψηφιακές εφαρμογές παραγωγής/διαχείρισης), καθώς και στις προϋποθέσεις και τα βήματα για μεγαλύτερη εξωστρέφεια και καινοτομία.
5. **«Συνεργασία, Κοινωνική Ευαλωτότητα και Δίκαιη Μετάβαση στη Μεταποίηση» (MET.5):** επικεντρώνεται στις σχέσεις συνεργασίας εντός της επιχείρησης και με εξωτερικούς φορείς, στην αναγνώριση και υποστήριξη κοινωνικά ευάλωτων ομάδων (γυναίκες, γονείς, νέοι, άτομα σε επισφαλείς θέσεις), καθώς και στη λογική μιας δίκαιης, συμπεριληπτικής μετάβασης του κλάδου σε ένα πιο βιώσιμο μοντέλο λειτουργίας.

Κάθε syllabus χαρακτηρίζεται από σαφώς διατυπωμένους μαθησιακούς στόχους, αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, δομημένο outline θεματικών ενοτήτων (modules), σαφές μοντέλο μικτής διδασκαλίας (10 ώρες σύγχρονη – 10 ώρες ασύγχρονη) και ενότητα αξιολόγησης (40 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής συνολικά, ήτοι 5 για καθεμία από τις 5 εξειδικευμένες παρούσες διδακτικές ενότητες και 5 για κάθε μία εκ των 3 κοινών- για όλα τα Τομεακά Προγράμματα- οριζόντιων διδακτικών ενοτήτων). Με αυτόν τον τρόπο, τα syllabi συνιστούν ένα συνεκτικό εργαλείο κατάρτισης, το οποίο «μεταφράζει» τις ανάγκες του κλάδου σε στοχευμένη, αξιολογήσιμη και πιστοποιήσιμη μάθηση.

Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης «Κατσκευες» – Syllabi Διδακτικών Ενότητων (MET.1–MET.5)

Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.1

Η Διδακτική Ενότητα MET.1 «Μεταποίηση και Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Κρήτη: Ποιότητα Ζωής, Παραγωγικό Μοντέλο και Αγορά Εργασίας» αποτελεί το βασικό εισαγωγικό module του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τον κλάδο της μεταποίησης. Εστιάζει στο «πού» και «υπό ποιες συνθήκες» λειτουργούν σήμερα οι μεταποιητικές επιχειρήσεις και εργάζονται οι επαγγελματίες του κλάδου: στη θέση της μεταποίησης μέσα στο παραγωγικό μοντέλο της Κρήτης, στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και στην οργάνωση της τοπικής αγοράς εργασίας.

Βασίζεται στα ευρήματα της ποιοτικής διερεύνησης (focus group) του ΠΜΔΑΑΕ II για τον κλάδο της μεταποίησης, όπου αναδείχθηκαν ζητήματα όπως: η έντονη εργασιακή επισφάλεια, η εντατικοποίηση της εργασίας, η πολλαπλή/συνδυαστική απασχόληση, η δυσκολία ισορροπίας εργασίας–οικογενειακής ζωής, οι πιέσεις από το κόστος ζωής και τις υποδομές, καθώς και η αίσθηση ότι η μεταποίηση βρίσκεται «σε δεύτερο ρόλο» έναντι άλλων κλάδων (π.χ. τουρισμός), παρότι αποτελεί κρίσιμο κρίκο της τοπικής οικονομίας.

Η επιλογή της ενότητας αυτής βασίστηκε στο ότι, μέσα από την ανάλυση του κλάδου, αναδείχθηκαν επανειλημμένα:

- η ανάγκη για σφαιρική κατανόηση της θέσης της μεταποίησης στο περιφερειακό παραγωγικό μοντέλο,
- η παρουσία επισφαλών μορφών απασχόλησης, εντατικοποίησης και «συμβιβασμένων» προσδοκιών,
- οι αντιφάσεις μεταξύ υψηλών επαγγελματικών απαιτήσεων και περιορισμένων υλικών ανταμοιβών,
- η αναντιστοιχία μεταξύ προσόντων/δεξιοτήτων και των όρων υπό τους οποίους αυτές αναγνωρίζονται και αμείβονται,
- η επίδραση του κόστους ζωής, των υποδομών και της κοινωνικής πολιτικής στην καθημερινότητα εργαζομένων και επιχειρήσεων.

Η MET.1 επιχειρεί να οργανώσει και να «μεταφράσει» αυτά τα ευρήματα σε ένα πλαίσιο κατανόησης που συνδέει:

1. το μακρο-επίπεδο της περιφερειακής ανάπτυξης, του παραγωγικού μοντέλου και της συνολικής εικόνας της αγοράς εργασίας,
2. το μεσο-επίπεδο των πρακτικών και δυναμικών του ίδιου του κλάδου της μεταποίησης (τύποι επιχειρήσεων, δομές απασχόλησης, συνθήκες λειτουργίας), και
3. το μικρο-επίπεδο των ατομικών επαγγελματικών διαδρομών, εμπειριών και στρατηγικών των εργαζομένων, ανέργων, αυτοαπασχολούμενων και εργοδοτών.

Με αυτόν τον τρόπο, η ενότητα δεν περιορίζεται σε απλή περιγραφή της κατάστασης, αλλά

στοχεύει στη διαμόρφωση μιας πιο κριτικής, συνειδητής και ρεαλιστικής ματιάς απέναντι στη μεταποίηση στην Κρήτη. Ενισχύει την ικανότητα των συμμετεχόντων να ερμηνεύουν τις δομικές προκλήσεις και τις ευκαιρίες του κλάδου, να αναγνωρίζουν τα περιθώρια και τα όρια παρέμβασής τους και να σχεδιάζουν με μεγαλύτερη αυτογνωσία και στρατηγική την επαγγελματική τους πορεία σε ένα απαιτητικό, αλλά δυναμικό, πεδίο όπως ο μεταποιητικός τομέας.

Πίνακας 1. Syllabus Διδακτικής Ενότητας MET.1 «Μεταποίηση και Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Κρήτη: Ποιότητα Ζωής, Παραγωγικό Μοντέλο και Αγορά Εργασίας»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	MET.1
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Μεταποίηση και Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Κρήτη: Ποιότητα Ζωής, Παραγωγικό Μοντέλο και Αγορά Εργασίας
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Περιεχόμενο της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας αποτελούν: α) η επισκόπηση της θέσης της μεταποίησης στο παραγωγικό μοντέλο της Κρήτης (σχέση με πρωτογενή τομέα, τουρισμό, εμπόριο, περιφερειακή ανάπτυξη), β) η ανάλυση της αγοράς εργασίας στον κλάδο (μορφές απασχόλησης, μισθολογικές συνθήκες, εποχικότητα, επισφάλεια, πολλαπλή απασχόληση) και γ) η σύνδεση των παραπάνω με την ποιότητα ζωής, το κόστος ζωής και τις επαγγελματικές προοπτικές των εργαζομένων και των μικρών/μεσαίων επιχειρηματιών της μεταποίησης. Στόχος είναι να δοθεί στους/στις καταρτιζόμενους/ες ένα σαφές και κριτικά επεξεργασμένο πλαίσιο κατανόησης του «πλαισίου λειτουργίας» της μεταποίησης στην Κρήτη, μέσα στο οποίο καλούνται να τοποθετήσουν τη δική τους επαγγελματική διαδρομή. Ειδική έμφαση δίνεται στις αντιφάσεις ενός κλάδου που συνδυάζει παραγωγικό δυναμικό και δυνατότητες ανάπτυξης με οικονομική/εργασιακή αβεβαιότητα και άνισες ευκαιρίες, ιδίως για νέους, γυναίκες και κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα συναρθρώνεται σε 3 επιμέρους διδακτικές υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Η μεταποίηση στο παραγωγικό μοντέλο και στην περιφερειακή ανάπτυξη της Κρήτης» Επισκοπείται ο ρόλος της μεταποίησης σε σχέση με τους άλλους βασικούς κλάδους (πρωτογενής, τουρισμός, υπηρεσίες), οι χωρικές και κλαδικές ιδιαιτερότητες, καθώς και η συμβολή της στην απασχόληση και την τοπική προστιθέμενη αξία. Αναλύονται οι επιπτώσεις

	υποδομών, μεταφορών, κόστους ενέργειας και χωροταξικών/αναπτυξιακών πολιτικών στον κλάδο. 2η Υποενότητα: «Αγορά εργασίας στη μεταποίηση: μορφές απασχόλησης, μισθοί, επισφάλεια» Εστιάζει στις μορφές εργασίας (μόνιμη, εποχική, μερική, εκ περιτροπής, άτυπη), στις μισθολογικές συνθήκες, στην εντατικοποίηση, στην πολλαπλή απασχόληση και στην εργασιακή επισφάλεια. Συζητούνται οι εμπειρίες εργαζομένων και εργοδοτών, οι δυσκολίες στελέχωσης, η αναντιστοιχία προσόντων–μισθών και η επίδραση του κόστους ζωής. 3η Υποενότητα: «Ποιότητα ζωής, επαγγελματικές προοπτικές και βιωσιμότητα του κλάδου» Συνδέει τις εργασιακές συνθήκες και την οργάνωση της αγοράς εργασίας με την ποιότητα ζωής, την οικογενειακή και κοινωνική ζωή, την υγεία και την επαγγελματική ικανοποίηση. Αναδεικνύει τις ανισότητες (π.χ. φύλο, οικογενειακή κατάσταση, ηλικία), τα «όρια αντοχής» των επαγγελματιών και τις προϋποθέσεις για βιώσιμες επαγγελματικές διαδρομές και ανθεκτικές επιχειρήσεις στη μεταποίηση.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικοί στόχοι της ενότητας είναι: • να εισαχθούν οι καταρτιζόμενοι/ες στην ανάλυση της θέσης της μεταποίησης στο παραγωγικό μοντέλο και στην περιφερειακή ανάπτυξη της Κρήτης, • να κατανοήσουν τις βασικές μορφές και συνθήκες απασχόλησης στον κλάδο και τις συνέπειές τους, • να συνδέσουν τις εργασιακές συνθήκες και το κόστος ζωής με την ποιότητα ζωής και τις επαγγελματικές προοπτικές, • να αναπτύξουν κριτική οπτική σε σχέση με τις δομικές ανισορροπίες και τις δυνατότητες παρέμβασης/βελτίωσης. α) Γνωστικές δεξιότητες • Κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών και τάσεων της μεταποίησης στην Κρήτη ως τμήμα του ευρύτερου παραγωγικού συστήματος. • Διάκριση μεταξύ διαφορετικών μορφών απασχόλησης στη μεταποίηση και κατανόηση των επιπτώσεών τους (εισόδημα, σταθερότητα, εξέλιξη). • Κατανόηση της σχέσης ανάμεσα σε περιφερειακή ανάπτυξη, υποδομές, αγορά εργασίας και ποιότητα ζωής για εργαζόμενους και επιχειρηματίες. • Ανάλυση της αναντιστοιχίας προσφοράς–ζήτησης δεξιοτήτων και των συνεπειών της για τις επιχειρήσεις και τους/τις εργαζόμενους/ες. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες

	• Ικανότητα αποτύπωσης της δικής τους επαγγελματικής θέσης στο πλαίσιο της τοπικής αγοράς εργασίας στη μεταποίηση (απλό «mapping» επαγγελματικής διαδρομής, θέση στον κλάδο). • Εφαρμογή των γνώσεων για την αναγνώριση κινδύνων εργασιακής επισφάλειας και την αναζήτηση ευκαιριών βελτίωσης της απασχολησιμότητας (π.χ. κατάρτιση, αλλαγή ρόλου, δικτύωση). • Ανάλυση πρωτοβουλιών για αναζήτηση πληροφόρησης (επιμελητήρια, κλαδικοί φορείς, δομές στήριξης) και συμμετοχή σε δράσεις κατάρτισης ή δικτύωσης. γ) Συμπεριφορές / Στάσεις • Διαμόρφωση στάσεων που αναγνωρίζουν τη σημασία της δίκαιης, διαφανούς και θεσμικά σαφούς οργάνωσης της εργασίας στη μεταποίηση. • Ευαισθητοποίηση σε ζητήματα κοινωνικής και έμφυλης ανισότητας και σεβασμού της οικογενειακής/προσωπικής ζωής των εργαζομένων. • Ενίσχυση κουλτούρας δια βίου μάθησης και συνεχούς αναβάθμισης δεξιοτήτων ως στρατηγικής απάντησης στην εργασιακή και οικονομική αβεβαιότητα. • Ανάπτυξη διάθεσης συμμετοχής σε συλλογικές διαδικασίες διαλόγου και βελτίωσης των συνθηκών στον μεταποιητικό κλάδο.
Μαθησιακά αποτελέσματα	• Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες αναμένεται να είναι σε θέση: • Να περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά και τις τάσεις της μεταποίησης στην Κρήτη και της σχετικής αγοράς εργασίας. • Να αναγνωρίζουν και να διαφοροποιούν τις κύριες μορφές απασχόλησης στη μεταποίηση και τις συνέπειες καθεμίας για την επαγγελματική και προσωπική τους πορεία. • Να εντοπίζουν βασικά προβλήματα και διαρθρωτικές αδυναμίες (μισθολογικές πιέσεις, επισφάλεια, υποδομές, αναντιστοιχία δεξιοτήτων). • Να συνδέουν τις εργασιακές συνθήκες με ζητήματα ποιότητας ζωής, επαγγελματικής ικανοποίησης και κοινωνικής ευαλωτότητας. • Να χαρτογραφούν τη δική τους εργασιακή κατάσταση και να αναγνωρίζουν πεδία όπου απαιτείται ενίσχυση δεξιοτήτων ή/και αλλαγή στρατηγικής. • Να διαμορφώνουν πιο ρεαλιστικές και τεκμηριωμένες προσδοκίες για την επαγγελματική τους εξέλιξη στον κλάδο της μεταποίησης. • Να αναπτύσσουν στάσεις που προάγουν τον σεβασμό στα εργασιακά δικαιώματα, την ισότητα και τη διαφάνεια στον χώρο εργασίας.

Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Παρουσίαση ppt με βασικά δεδομένα και τάσεις για τη μεταποίηση και την αγορά εργασίας στην Κρήτη. • Ανάλυση αποσπασμάτων από το focus group και συζήτηση σε ολομέλεια για την «καθημερινότητα» στη μεταποίηση. • Μελέτη περίπτωσης (case study) για τυπικές επαγγελματικές διαδρομές (εργαζόμενος σε μονάδα, υπεύθυνος βάρδιας, μικρή οικογενειακή επιχείρηση). • Ομαδική άσκηση χαρτογράφησης (mapping) της τοπικής αγοράς εργασίας στη μεταποίηση και των μορφών απασχόλησης. • Διάλογος για την έννοια της εργασιακής επισφάλειας, της «πολλαπλής απασχόλησης» και τις στρατηγικές αντιμετώπισής τους. • Προσκεκλημένος ομιλητής (π.χ. εκπρόσωπος επιμελητηρίου ή κλαδικού φορέα) για σύντομη παρέμβαση και ερωτήσεις–απαντήσεις. Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Μελέτη αναρτημένου υλικού (τουλάχιστον 2 σύντομα κείμενα ή/και σχετικό video για μεταποίηση και αγορά εργασίας). • Συμπλήρωση σύντομου φύλλου αυτοαξιολόγησης για τη δική τους θέση στην αγορά εργασίας (μορφή απασχόλησης, σταθερότητα, προσδοκίες). • Σύντομη γραπτή άσκηση (1–2 σελίδες): «Πώς βλέπω τη θέση μου στη μεταποίηση τα επόμενα 3–5 χρόνια;».
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της διδακτικής ενότητας MET.1 εντάσσεται στο ενιαίο σύστημα αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τη μεταποίηση. Για την ενότητα MET.1 θα αναπτυχθεί τράπεζα 15 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, οι οποίες θα καλύπτουν το σύνολο των βασικών θεματικών (παραγωγικό μοντέλο, αγορά εργασίας, ποιότητα ζωής/προοπτικές). Από αυτή την τράπεζα θα επιλεγούν 5 ερωτήσεις που θα ενταχθούν στο τελικό συνολικό τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής του Υπο-Προγράμματος (μαζί με αντίστοιχες ερωτήσεις από τις λοιπές εξειδικευμένες και τις κοινές οριζόντιες ενότητες). Οι ερωτήσεις θα ελέγχουν τόσο τη γνώση βασικών εννοιών και τάσεων όσο και την ικανότητα εφαρμογής και κριτικής ερμηνείας των πληροφοριών σε απλά σενάρια. Οι λεπτομέρειες (χρόνος εξέτασης, απαιτούμενο ποσοστό επιτυχίας κ.λπ.) θα προσδιορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.2

Η Διδακτική Ενότητα MET.2 «Εργασιακές Σχέσεις, Μισθοί και Οργάνωση της Εργασίας στη Μεταποίηση: Από την Επισφάλεια στη Δίκαιη Απασχόληση» αποτελεί τον πυρήνα του Υπο-Προγράμματος ως προς το «με ποιους όρους» πραγματοποιείται η εργασία στον μεταποιητικό κλάδο. Ενώ η MET.1 εστιάζει στη θέση της μεταποίησης στο παραγωγικό μοντέλο και στις γενικές τάσεις της αγοράς εργασίας, η MET.2 μεταφέρει το κέντρο βάρους στις συγκεκριμένες μορφές απασχόλησης, στα μισθολογικά καθεστώτα και στον τρόπο με τον οποίο οργανώνεται καθημερινά η εργασία μέσα στις επιχειρήσεις.

Η ποιοτική διερεύνηση ανέδειξε ένα πλέγμα πρακτικών όπου η τυπική νομοθεσία (συμβάσεις, ωράρια, υπερωρίες, άδειες, ασφάλιση) συχνά «συναντά» την πραγματικότητα της εντατικοποίησης, της υποδηλωμένης εργασίας, των υπερωριών χωρίς επαρκή αμοιβή, της πολλαπλής απασχόλησης και της διαρκούς πίεσης για «να βγαίνει η δουλειά». Παράλληλα, καταγράφεται η αγωνία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων να ισορροπήσουν ανάμεσα σε κόστος, ανταγωνισμό, φορολογικά/ασφαλιστικά βάρη και ανάγκη διατήρησης προσωπικού.

Η επιλογή της ενότητας αυτής βασίστηκε στο ότι, μέσα από τη συζήτηση με τους/τις συμμετέχοντες, αναδείχθηκαν επανειλημμένα:

- η ανάγκη για καθαρότητα και διαφάνεια στους όρους απασχόλησης,
- τα κενά γνώσης γύρω από βασικά εργασιακά δικαιώματα και υποχρεώσεις,
- η εμπειρία «ασαφούς» ή «φρευστής» οργάνωσης της εργασίας (ωράρια, βάρδιες, διαλείμματα, κατανομή καθηκόντων),
- οι εντάσεις που δημιουργούνται όταν οι όροι αμοιβής και οργάνωσης δεν είναι ξεκάθαροι ή δεν τηρούνται,
- η συνειδητοποίηση ότι μια πιο δίκαιη και προβλέψιμη οργάνωση της εργασίας μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος τόσο των εργαζομένων όσο και των επιχειρήσεων (μείωση συγκρούσεων, μικρότερη φθορά, καλύτερη συγκράτηση προσωπικού).

Η MET.2 επιχειρεί να «γεφυρώσει» το χάσμα ανάμεσα στο τυπικό θεσμικό πλαίσιο και στην καθημερινή πρακτική των μεταποιητικών επιχειρήσεων, μετατρέποντας βασικές έννοιες των εργασιακών σχέσεων, της αμοιβής και της οργάνωσης της εργασίας σε πρακτικά εργαλεία κατανόησης και διαλόγου. Δεν στοχεύει να υποκαταστήσει νομική συμβουλή, αλλά να προσφέρει στους/στις καταρτιζόμενους/ες ένα λειτουργικό υπόβαθρο, ώστε να μπορούν να αντιλαμβάνονται πότε και πώς αποκλίνει η πραγματικότητα από το θεσμικό πλαίσιο, ποιοι είναι οι κίνδυνοι και ποιες οι δυνατότητες βελτίωσης των όρων απασχόλησης.

Πίνακας 2. Syllabus Διδακτικής Ενότητας MET.2 -«Εργασιακές Σχέσεις, Μισθοί και Οργάνωση της Εργασίας στη Μεταποίηση: Από την Επισφάλεια στη Δίκαιη Απασχόληση»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	MET.2
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Εργασιακές Σχέσεις, Μισθοί και Οργάνωση της Εργασίας στη Μεταποίηση: Από την Επισφάλεια στη Δίκαιη Απασχόληση
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η ενότητα επικεντρώνεται στο πώς διαμορφώνονται και εφαρμόζονται στην πράξη οι εργασιακές σχέσεις στη μεταποίηση: τύποι συμβάσεων και μορφές απασχόλησης, βασικές παράμετροι μισθού και αποζημιώσεων, ωράρια, βάρδιες και τρόποι οργάνωσης της εργασίας. Εξετάζονται οι αποκλίσεις μεταξύ τυπικού πλαισίου και καθημερινής πρακτικής (π.χ. υπερωρίες, «σπαστά» ωράρια, συνδυασμός εργασιών, υποδηλωμένη ή αδήλωτη εργασία), καθώς και οι συνέπειές τους για την ασφάλεια, την υγεία, την επαγγελματική πορεία και τη λειτουργία της επιχείρησης. Στόχος είναι οι καταρτιζόμενοι/ες να κατανοήσουν καλύτερα «τι σημαίνει» κάθε μορφή απασχόλησης και μισθολογικό καθεστώς, να αναγνωρίζουν τα όρια μεταξύ θεμιτών και προβληματικών πρακτικών και να μπορούν να συμβάλλουν σε πιο δίκαιες και διαφανείς ρυθμίσεις στον χώρο εργασίας.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα συναρθρώνεται σε 3 επιμέρους διδακτικές υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Μορφές απασχόλησης και βασικά στοιχεία εργασιακών σχέσεων στη μεταποίηση» Παρουσιάζονται, σε κατανοητή γλώσσα, οι βασικές μορφές απασχόλησης (πλήρης/μερική, ορισμένου/αορίστου, εποχική, εκ περιτροπής, εργόσημο, συνεργασία με «μπλοκάκι») και τα κύρια χαρακτηριστικά τους (ωράριο, ασφάλιση, δικαιώματα/υποχρεώσεις). Συζητείται πώς αυτές οι μορφές εμφανίζονται στην πραγματική λειτουργία των μεταποιητικών επιχειρήσεων και ποιοι κίνδυνοι επισφάλειας συνδέονται με καθεμία. 2η Υποενότητα: «Μισθοί, αποζημιώσεις και δίκαιη αμοιβή» Αναλύονται τα βασικά στοιχεία που συγκροτούν τον μισθό και τη συνολική αμοιβή: βασικός μισθός, επιδόματα, υπερωρίες, εργασία σε Κυριακές/αργίες, πρόσθετες παροχές. Παρουσιάζονται απλοποιημένα παραδείγματα υπολογισμών και συζητείται η σχέση μεταξύ κόστους εργασίας, παραγωγικότητας, βιωσιμότητας της επιχείρησης και δίκαιης

	αμοιβής. Αναδεικνύονται τα σημεία όπου συχνά δημιουργείται αίσθηση αδικίας ή σύγχυσης. 3η Υποενότητα: «Οργάνωση της εργασίας, ωράρια και κατανομή καθηκόντων» Εστιάζει στο πώς οργανώνεται η εργασία μέσα στην επιχείρηση: βάρδιες, βαρδιόσημα, διαλείμματα, κατανομή καθηκόντων, συντονισμός μεταξύ τμημάτων, επικοινωνία για αλλαγές στο πρόγραμμα. Συζητούνται παραδείγματα «χαοτικής» και «δομημένης» οργάνωσης, καθώς και οι επιπτώσεις τους στις συγκρούσεις, στην κόπωση, στην ποιότητα της παραγωγής και στη διατήρηση προσωπικού.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικοί στόχοι της ενότητας είναι: • να προσφέρει ένα σαφές, πρακτικό πλαίσιο κατανόησης των βασικών μορφών απασχόλησης και των όρων εργασίας στη μεταποίηση, • να βοηθήσει τους/τις καταρτιζόμενους/ες να αντιληφθούν πώς διαμορφώνεται στην πράξη η αμοιβή τους και τι συνεπάγονται συγκεκριμένες πρακτικές (υπερωρίες, «σπαστά» ωράρια κ.λπ.), • να αναδείξει τον ρόλο της οργάνωσης της εργασίας για την υγεία, την απόδοση και τις σχέσεις μέσα στην επιχείρηση, • να ενισχύσει μια πιο ώριμη, συνεργατική προσέγγιση στη συζήτηση για τους όρους απασχόλησης. α) Γνωστικές δεξιότητες • Αναγνώριση και διάκριση βασικών μορφών απασχόλησης στη μεταποίηση και γνώση των βασικών συνεπειών τους (ωράριο, ασφάλιση, σταθερότητα). • Κατανόηση βασικών στοιχείων μισθού και συνολικής αμοιβής, και των παραγόντων που την επηρεάζουν. • Κατανόηση της σύνδεσης ανάμεσα σε οργάνωση της εργασίας, παραγωγικότητα, ασφάλεια, ποιότητα ζωής και πρόθεση παραμονής ή αποχώρησης από τον κλάδο. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Ικανότητα περιγραφής, σε απλή μορφή, των βασικών όρων της δικής τους εργασιακής σχέσης (τύπος σύμβασης, ωράριο, υπερωρίες, αμοιβή). • Συμμετοχή σε απλές ασκήσεις «ανάγνωσης» και ερμηνείας παραδειγμάτων μισθολογικών καταστάσεων ή προγραμμάτων βαρδιών. • Ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων διαλόγου (π.χ. πώς θέτω ένα θέμα όρων εργασίας χωρίς σύγκρουση). γ) Συμπεριφορές / Στάσεις

	• Ενίσχυση της εκτίμησης της σημασίας της διαφάνειας και της σαφήνειας στους όρους απασχόλησης, για όλες τις πλευρές. • Ανάπτυξη στάσης σεβασμού απέναντι τόσο στα δικαιώματα όσο και στις υποχρεώσεις, στο πλαίσιο της εργασιακής σχέσης. • Διάθεση για πιο συνεργατική αντιμετώπιση προβλημάτων οργάνωσης της εργασίας (αναζήτηση λύσεων και όχι μόνο απόδοση ευθυνών).
Μαθησιακά αποτελέσματα	• Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες αναμένεται να είναι σε θέση: • Να αναγνωρίζουν τις βασικότερες μορφές απασχόλησης που συναντώνται στη μεταποίηση και να περιγράφουν συνοπτικά τα κύρια χαρακτηριστικά τους. • Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν τον μισθό και τη συνολική αμοιβή (υπερωρίες, επιδόματα, εργασία σε αργίες κ.λπ.). • Να εντοπίζουν πρακτικές που ενδέχεται να ενισχύουν την εργασιακή επισφάλεια ή την αίσθηση αδικίας και να διατυπώνουν, σε βασικό επίπεδο, εναλλακτικές πιο δίκαιες ρυθμίσεις. • Να αντιλαμβάνονται πώς ο τρόπος οργάνωσης της εργασίας (ωράρια, βάρδιες, κατανομή καθηκόντων) επηρεάζει την καθημερινή λειτουργία, την κόπωση, τις συγκρούσεις και την ποιότητα της παραγωγής. • Να αποτυπώνουν, με ένα απλό «σχήμα», τη δική τους εργασιακή κατάσταση και να αναγνωρίζουν σημεία στα οποία χρειάζεται βελτίωση ή διαπραγμάτευση. • Να υιοθετούν πιο ώριμη και τεκμηριωμένη στάση όταν συζητούν θέματα μισθών και όρων εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα δικά τους δικαιώματα όσο και τις πραγματικές δυνατότητες της επιχείρησης.
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Παρουσίαση ppt με βασικές μορφές απασχόλησης και παραδείγματα από τη μεταποιητική πραγματικότητα της Κρήτης. • Ομαδική συζήτηση με αξιοποίηση αποσπασμάτων από το focus group σχετικά με ωράρια, αμοιβές και οργάνωση της εργασίας. • Μελέτη περίπτωσης (case study) με τρία διαφορετικά «προφίλ» εργαζομένων (π.χ. νέος/α σε μερική απασχόληση, εργαζόμενος/η με υπερωρίες, γονέας σε βάρδιες) και ανάλυση των θετικών/αρνητικών σημείων κάθε περίπτωσης. • Απλή άσκηση υπολογισμού αμοιβής σε διαφορετικά σενάρια (τυπικό ωράριο, υπερωρίες, Σάββατο/Κυριακή) με σκοπό την κατανόηση της λογικής και όχι την πλήρη λογιστική επεξεργασία. • Ομαδική άσκηση σχεδιασμού ενός «ρεαλιστικού» προγράμματος βαρδιών για μια μικρή μονάδα, με στόχο την αποφυγή υπερβολικής επιβάρυνσης και την κάλυψη των

	αναγκών παραγωγής. Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Μελέτη σύντομου ενημερωτικού κειμένου/φυλλαδίου για τις μορφές απασχόλησης και τα βασικά στοιχεία μισθού. • Ατομική άσκηση αποτύπωσης των βασικών όρων της δικής τους εργασιακής σχέσης (τύπος σύμβασης, ωράριο, αμοιβή, πρόσθετα στοιχεία). • Σύντομη γραπτή άσκηση (1–2 σελίδες): «Ποια στοιχεία της οργάνωσης της εργασίας στη δική μου επιχείρηση θεωρώ λειτουργικά και ποια θα ήθελα να αλλάξουν;».
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της διδακτικής ενότητας MET.2 εντάσσεται στο ενιαίο σύστημα αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τη μεταποίηση. Για την ενότητα MET.2 θα αναπτυχθεί τράπεζα 15 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, οι οποίες θα καλύπτουν τις βασικές θεματικές: μορφές απασχόλησης, βασικά στοιχεία μισθού/αμοιβής, οργάνωση της εργασίας. Από αυτή την τράπεζα θα επιλεγούν 5 ερωτήσεις, που θα ενταχθούν στο τελικό συνολικό τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής του Υπο-Προγράμματος (μαζί με ερωτήσεις από τις λοιπές εξειδικευμένες και τις κοινές οριζόντιες ενότητες). Οι ερωτήσεις θα ελέγχουν τόσο τη γνώση βασικών εννοιών όσο και την ικανότητα ερμηνείας απλών πρακτικών σεναρίων (π.χ. ωράρια, υπερωρίες, αλλαγές βαρδιών). Οι λεπτομέρειες (διάρκεια εξέτασης, απαιτούμενο ποσοστό επιτυχίας κ.λπ.) θα προσδιορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.3

Η Διδακτική Ενότητα MET.3 «Δεξιότητες, Κατάρτιση και Επαγγελματική Εξειδίκευση στον Μεταποιητικό Τομέα» εστιάζει στον «ανθρώπινο πυρήνα» της μεταποίησης: στις γνώσεις, στις δεξιότητες και στην επαγγελματική ταυτότητα των εργαζομένων. Απαντά άμεσα στα ευρήματα της ποιοτικής διερεύνησης, όπου αναδείχθηκαν ως κρίσιμα ζητήματα η έλλειψη οργανωμένων διαδρομών κατάρτισης, η απόσταση μεταξύ τυπικής εκπαίδευσης και πραγματικών αναγκών της παραγωγής, οι δυσκολίες αναβάθμισης δεξιοτήτων σε ένα περιβάλλον εντατικοποίησης, καθώς και η συχνή «υποτίμηση» της επαγγελματικής εξειδίκευσης.

Οι συμμετέχοντες στο focus group περιγράφουν έναν κλάδο στον οποίο απαιτείται ολοένα και μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα (σε νέες τεχνολογίες, γραμμές παραγωγής, πρότυπα ποιότητας, εξωστρεφείς πρακτικές), ενώ παράλληλα οι δυνατότητες για ουσιαστική, ποιοτική κατάρτιση συχνά είναι αποσπασματικές, περιστασιακές ή δεν αξιοποιούνται επαρκώς. Η MET.3 επιχειρεί να οργανώσει αυτή την εικόνα, προσφέροντας στους/στις καταρτιζόμενους/ες ένα πλαίσιο κατανόησης του τι σημαίνει «δεξιότητες στη μεταποίηση» σήμερα, πώς μπορούν να χαρτογραφήσουν τις δικές τους ικανότητες και κενά, και ποιες ρεαλιστικές στρατηγικές μπορούν να ακολουθήσουν για αναβάθμιση και εξειδίκευση.

Η ενότητα συνδέει τρία επίπεδα:

1. τις βασικές τεχνικές και λειτουργικές δεξιότητες που απαιτούνται σε μια σύγχρονη μεταποιητική επιχείρηση,
2. τις οριζόντιες/μεταφερόμενες δεξιότητες (οργάνωση, συνεργασία, επίλυση προβλημάτων, στοιχειώδης ψηφιακή επάρκεια),
3. την ικανότητα σχεδιασμού προσωπικής μαθησιακής και επαγγελματικής διαδρομής (δια βίου μάθηση, επιλογή κατάρτισης, στόχευση εξειδίκευσης).

Με αυτόν τον τρόπο, η MET.3 δεν περιορίζεται σε μια «λίστα δεξιοτήτων», αλλά στοχεύει στην ενδυνάμωση των συμμετεχόντων ως υποκειμένων που μπορούν να σχεδιάσουν και να διεκδικήσουν πιο συνεκτικές, αναβαθμισμένες επαγγελματικές πορείες στον μεταποιητικό κλάδο.

Πίνακας 3. Syllabus Διδακτικής Ενότητας MET.3 –«Δεξιότητες, Κατάρτιση και Επαγγελματική Εξειδίκευση στον Μεταποιητικό Τομέα»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	MET.3
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Δεξιότητες, Κατάρτιση και Επαγγελματική Εξειδίκευση στον Μεταποιητικό Τομέα
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η ενότητα επικεντρώνεται στη χαρτογράφηση και ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται στον σύγχρονο μεταποιητικό τομέα: τεχνικές/λειτουργικές δεξιότητες, οριζόντιες δεξιότητες (επικοινωνία, οργάνωση, συνεργασία, επίλυση προβλημάτων), βασικές ψηφιακές ικανότητες και στοιχεία επαγγελματικής εξειδίκευσης. Παρουσιάζονται

	οι κυριότεροι τύποι εργασιών και ρόλων στη μεταποίηση, αναλύονται οι πραγματικές απαιτήσεις σε δεξιότητες, καθώς και οι δυνατότητες αξιοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης και δια βίου μάθησης. Στόχος είναι οι καταρτιζόμενοι/ες να μπορούν να αναγνωρίσουν το «προφίλ» δεξιοτήτων που απαιτείται για θέσεις που τους ενδιαφέρουν, να εντοπίσουν τα κενά τους και να σχεδιάσουν ρεαλιστικά βήματα αναβάθμισης και εξειδίκευσης.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα συναρθρώνεται σε 3 επιμέρους διδακτικές υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Χαρτογράφηση ρόλων και απαιτούμενων δεξιοτήτων στη μεταποίηση» Παρουσιάζονται βασικοί ρόλοι και θέσεις στον μεταποιητικό κλάδο (π.χ. εργάτης γραμμής, χειριστής μηχανημάτων, υπεύθυνος παραγωγής, αποθήκη/λογιστική υποστήριξη, ποιοτικός έλεγχος) και αναλύονται οι απαιτούμενες δεξιότητες για καθέναν/καθεμία. Συζητούνται οι διαφορές ανάμεσα σε «τυπικές προδιαγραφές» και πραγματικές απαιτήσεις, όπως τις βιώνουν οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες. 2η Υποενότητα: «Οριζόντιες και τεχνικές δεξιότητες – επαγγελματική ταυτότητα» Εξετάζονται οι οριζόντιες δεξιότητες (επικοινωνία, συνεργασία, τήρηση οδηγιών, διαχείριση χρόνου, βασική ψηφιακή επάρκεια) και πώς συνδυάζονται με συγκεκριμένες τεχνικές/λειτουργικές δεξιότητες (χειρισμός εξοπλισμού, τήρηση προτύπων, βασική κατανόηση διαδικασιών ποιότητας). Συζητείται η έννοια της επαγγελματικής ταυτότητας στον μεταποιητικό κλάδο και η σημασία της συνέπειας, της αξιοπιστίας και της συνεχούς βελτίωσης. 3η Υποενότητα: «Κατάρτιση, δια βίου μάθηση και στρατηγικές εξειδίκευσης» Εστιάζει στις δυνατότητες κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων: προγράμματα δια βίου μάθησης, σεμινάρια, ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση, συμμετοχή σε δράσεις επιμελητηρίων/φορέων. Οι καταρτιζόμενοι/ες καλούνται να σχεδιάσουν μια προσωπική «μικρή διαδρομή» εξειδίκευσης (π.χ. στόχος για μια πιο υπεύθυνη θέση, ένα νέο αντικείμενο, συνδυασμός τεχνικών-ψηφιακών δεξιοτήτων).
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικοί στόχοι της ενότητας είναι: • να βοηθήσει τους/τις καταρτιζόμενους/ες να κατανοήσουν ποιες δεξιότητες ζητά σήμερα η μεταποίηση στην Κρήτη, • να τους/τις υποστηρίξει στη χαρτογράφηση των δικών τους δεξιοτήτων, κενών και δυνατοτήτων εξέλιξης,

	• να ενισχύσει την ικανότητα σχεδιασμού προσωπικής στρατηγικής κατάρτισης και εξειδίκευσης, • να καλλιεργήσει κουλτούρα δια βίου μάθησης και επαγγελματικής βελτίωσης. α) Γνωστικές δεξιότητες • Γνώση βασικών ρόλων και θέσεων στον μεταποιητικό κλάδο και των αντίστοιχων απαιτήσεων σε δεξιότητες. • Κατανόηση της διάκρισης μεταξύ οριζόντιων (μεταφερόμενων) και τεχνικών δεξιοτήτων και του πώς αλληλοσυμπληρώνονται. • Εξοικείωση με βασικές έννοιες δια βίου μάθησης, κατάρτισης και επαγγελματικής εξειδίκευσης. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Ικανότητα συμπλήρωσης ενός απλού «προφίλ δεξιοτήτων» για τον εαυτό τους (τι μπορώ να κάνω, τι χρειάζεται να ενισχύσω). • Συμμετοχή σε ασκήσεις προσομοίωσης καθημερινών εργασιών, με έμφαση στην εφαρμογή οδηγιών, στην τήρηση διαδικασιών και στη συνεργασία με άλλους. • Σύνταξη ενός βασικού, ρεαλιστικού ατομικού πλάνου κατάρτισης/εξειδίκευσης σε ορίζοντα 1–3 ετών. γ) Συμπεριφορές / Στάσεις • Ανάπτυξη στάσης που αναγνωρίζει τη σημασία της συνεχούς μάθησης ως προϋπόθεσης επαγγελματικής ασφάλειας και εξέλιξης. • Ενίσχυση της αυτοαποτελεσματικότητας («μπορώ να βελτιωθώ/εξελιχθώ») και της διάθεσης ανάληψης πρωτοβουλίας για κατάρτιση. • Καλλιέργεια σεβασμού στην εξειδίκευση των άλλων (συναδέλφων, τεχνικών, διοίκησης) και διάθεση συνεργασίας.
Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες αναμένεται να είναι σε θέση: • Να περιγράφουν τους βασικούς ρόλους στη μεταποίηση και τις κύριες δεξιότητες που απαιτεί ο καθένας/καθεμία. • Να διακρίνουν μεταξύ οριζόντιων και τεχνικών δεξιοτήτων και να εξηγούν γιατί και οι δύο κατηγορίες είναι κρίσιμες για τη λειτουργία του κλάδου. • Να εντοπίζουν τα δικά τους δυνατά σημεία και κενά σε επίπεδο δεξιοτήτων, με αναφορά στην τωρινή ή επιθυμητή θέση εργασίας τους. • Να διατυπώνουν συγκεκριμένους, ρεαλιστικούς μαθησιακούς στόχους (π.χ. «να μάθω βασική χρήση...», «να ενισχύσω την ικανότητά μου να...»). • Να γνωρίζουν βασικούς τύπους και πηγές κατάρτισης (δημόσιες δομές, προγράμματα, επιμελητήρια, ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση) και να αξιολογούν ποια είναι πιο κατάλληλα για τις δικές τους ανάγκες.

	• Να υιοθετούν πιο θετική, ενεργητική στάση απέναντι στη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης και αναβάθμισης δεξιοτήτων.
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Παρουσίαση ppt με βασικούς ρόλους/θέσεις στη μεταποίηση και συζήτηση για τις απαιτήσεις κάθε ρόλου. • Ομαδική άσκηση: καταγραφή, σε μικρές ομάδες, «τι πρέπει να ξέρει/μπορεί να κάνει» ένας/μια εργαζόμενος/η σε συγκεκριμένη θέση (π.χ. γραμμή παραγωγής, αποθήκη, ποιοτικός έλεγχος). • Μελέτη περίπτωσης για εργαζόμενο/η που αλλάζει ρόλο εντός της επιχείρησης (π.χ. από εργάτης γραμμής σε υπεύθυνο βάρδιας) και ανάλυση των δεξιοτήτων που χρειάστηκε να αποκτήσει. • Σύντομες προσομοιώσεις/role plays (π.χ. εφαρμογή οδηγιών, επίλυση πρακτικού προβλήματος στην παραγωγή με συνεργασία 2–3 ατόμων). • Συζήτηση με προσκεκλημένο/η επαγγελματία ή υπεύθυνο/η ανθρώπινου δυναμικού για τις «δεξιότητες-κλειδιά» που αναζητούνται σήμερα. ΑΣύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Συμπλήρωση ατομικού «χάρτη δεξιοτήτων» (checklist/φόρμα αυτοαξιολόγησης). • Μελέτη σύντομου κειμένου ή υλικού (π.χ. φυλλάδιο/άρθρο) για τη δια βίου μάθηση και τις σύγχρονες τάσεις στην κατάρτιση εργαζομένων στη μεταποίηση. • Εκπόνηση σύντομης εργασίας (1–2 σελίδες): «Ποιες δεξιότητες θεωρώ ότι πρέπει να ενισχύσω και με ποιους τρόπους μπορώ ρεαλιστικά να το κάνω;».
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της διδακτικής ενότητας MET.3 εντάσσεται στο ενιαίο σύστημα αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τη μεταποίηση. Για την ενότητα MET.3 θα αναπτυχθεί τράπεζα 15 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, οι οποίες θα καλύπτουν τις βασικές θεματικές: ρόλοι και απαιτήσεις σε δεξιότητες, διάκριση οριζόντιων–τεχνικών δεξιοτήτων, βασικές αρχές κατάρτισης/δια βίου μάθησης. Από αυτή την τράπεζα θα επιλεγούν 5 ερωτήσεις, που θα ενταχθούν στο τελικό συνολικό τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής του Υπο-Προγράμματος (μαζί με ερωτήσεις από τις λοιπές εξειδικευμένες και τις κοινές οριζόντιες ενότητες). Οι ερωτήσεις θα ελέγχουν τόσο τη γνώση βασικών εννοιών όσο και την ικανότητα σύνδεσης δεξιοτήτων–ρόλων–μαθησιακών επιλογών. Οι λεπτομέρειες (διάρκεια εξέτασης, απαιτούμενο ποσοστό επιτυχίας κ.λπ.) θα προσδιορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.4

Η Διδακτική Ενότητα MET.4 «Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Καινοτομία και Εξωστρέφεια στις Μεταποιητικές Επιχειρήσεις της Κρήτης» εστιάζει στη διάσταση εκείνη που οι συμμετέχοντες στο focus group αναφέρουν συχνά ως «αναπόφευκτη αλλά δύσκολη μετάβαση»: την ανάγκη οι μεταποιητικές επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν βασικά ψηφιακά εργαλεία, να βελτιώσουν την οργάνωση και την προβολή τους και να ενισχύσουν την εξωστρέφειά τους, χωρίς να διαθέτουν πάντα τον χρόνο, τις γνώσεις ή τις υποδομές για κάτι τέτοιο.

Από τις συζητήσεις προκύπτει ότι, ιδίως για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η ψηφιακή παρουσία (ιστοσελίδα, e-shop, μέσα κοινωνικής δικτύωσης), η απλή χρήση εργαλείων οργάνωσης (λογιστικά/αποθήκη, παραγγελιοληψία, βασικά ERP/CRM), καθώς και η στοιχειώδης ικανότητα προβολής και επικοινωνίας με πελάτες ή συνεργάτες εκτός Κρήτης, αποτελούν κρίσιμους παράγοντες βιωσιμότητας. Παράλληλα, η έλλειψη χρόνου, το κόστος, η αίσθηση «δεν είναι για εμάς» ή «δεν τα κατέχω αυτά» λειτουργούν αποτρεπτικά.

Η MET.4 επιχειρεί να προσφέρει ένα ρεαλιστικό και προσγειωμένο πλαίσιο ψηφιακού μετασχηματισμού, όχι με τη μορφή εξειδικευμένης πληροφορικής κατάρτισης, αλλά ως ενίσχυση της ικανότητας των συμμετεχόντων να κατανοούν:

- ποια ψηφιακά εργαλεία είναι ουσιαστικά για τη δική τους κλίμακα και τύπο επιχείρησης,
- πώς μπορούν, βήμα-βήμα, να βελτιώσουν την οργάνωση, την προβολή και την εξωστρέφεια,
- ποιοι κίνδυνοι και ποιες ευκαιρίες συνδέονται με την ψηφιακή μετάβαση.

Η ενότητα συνδέει την έννοια της καινοτομίας όχι μόνο με «νέα προϊόντα» ή «τεχνολογικά άλματα», αλλά με μικρές, πρακτικές βελτιώσεις σε διαδικασίες, επικοινωνία, πρόσβαση σε αγορές και πελάτες, που μπορούν να αλλάξουν ουσιαστικά τις προοπτικές μιας μεταποιητικής μονάδας.

Πίνακας 4. Syllabus Διδακτικής Ενότητας MET.4 –«Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Καινοτομία και Εξωστρέφεια στις Μεταποιητικές Επιχειρήσεις της Κρήτης»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	MET.4
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Ψηφιακός Μετασχηματισμός, Καινοτομία και Εξωστρέφεια στις Μεταποιητικές Επιχειρήσεις της Κρήτης
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η ενότητα επικεντρώνεται στα βασικά στοιχεία ψηφιακού μετασχηματισμού και εξωστρέφειας για μικρές και μεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις: απλή και στοχευμένη χρήση ψηφιακών εργαλείων για οργάνωση και παρακολούθηση της παραγωγής/αποθήκης, βασική ψηφιακή παρουσία (ιστοσελίδα, social media, απλό e-commerce), καθώς και τρόποι ενίσχυσης της προβολής σε τοπικό, εθνικό και, όπου είναι δυνατό, διεθνές επίπεδο. Στόχος είναι οι καταρτιζόμενοι/ες να κατανοήσουν ποιες ψηφιακές παρεμβάσεις

	είναι ρεαλιστικά εφαρμόσιμες στη δική τους κλίμακα και ταυτόχρονα να αποκτήσουν ένα πρώτο πλαίσιο για να οργανώσουν πιο συστηματικά την εξωστρεφή και καινοτόμο λειτουργία της επιχείρησής τους.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα συναρθρώνεται σε 3 επιμέρους διδακτικές υποενότητες: 1η Υποενότητα: «Βασικά ψηφιακά εργαλεία οργάνωσης και λειτουργίας της επιχείρησης» Παρουσιάζονται απλά, πρακτικά ψηφιακά εργαλεία (λογιστικά–αποθήκη, παραγγελίες, βασικά ERP/CRM, ηλεκτρονική αρχειοθέτηση, χρήση υπολογιστικών φύλλων) και παραδείγματα εφαρμογής τους σε μεταποιητικές επιχειρήσεις μικρής και μεσαίας κλίμακας. Συζητούνται τα οφέλη (οργάνωση, εξοικονόμηση χρόνου, έλεγχος) και τα εμπόδια (κόστος, έλλειψη εξοικείωσης, αντίσταση στην αλλαγή). 2η Υποενότητα: «Ψηφιακή παρουσία και προβολή: από την επαγγελματική εικόνα στο e-commerce» Εστιάζει στη σημασία μιας στοιχειώδους, αλλά επαγγελματικής ψηφιακής παρουσίας: ιστοσελίδα, καταχώριση σε πλατφόρμες, χρήση social media, βασικές αρχές οπτικής ταυτότητας. Παρουσιάζονται απλά παραδείγματα e-commerce (πώληση μέσω πλατφορμών, ηλεκτρονικές παραγγελίες, συνεργασία με ηλεκτρονικά κανάλια διανομής). 3η Υποενότητα: «Καινοτομία, εξωστρέφεια και μικρά βήματα ψηφιακής μετάβασης» Συνδέει την έννοια της καινοτομίας με μικρές αλλαγές στις διαδικασίες, στην οργάνωση και στην επικοινωνία με πελάτες/προμηθευτές. Παρουσιάζονται παραδείγματα «μικρών καινοτομιών» (νέα συσκευασία, βελτιωμένη ενημέρωση πελατών, ψηφιακά έντυπα παραπόνων/ανατροφοδότησης) και συζητούνται τα βήματα για ενίσχυση της εξωστρέφειας μέσω συνεργασιών, συμμετοχής σε εκθέσεις, χρήσης ψηφιακών καναλιών πληροφόρησης.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικοί στόχοι της ενότητας είναι: • να εισαγάγει τους/τις καταρτιζόμενους/ες, σε πρακτικό επίπεδο, στην έννοια του ψηφιακού μετασχηματισμού, • να αναδείξει ποια ψηφιακά εργαλεία και πρακτικές έχουν τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία για μικρές/μεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις, • να ενισχύσει την ικανότητά τους να σχεδιάζουν μικρά, ρεαλιστικά βήματα βελτίωσης στην οργάνωση, στην προβολή και στην εξωστρέφεια, • να καλλιεργήσει θετική στάση απέναντι στην καινοτομία ως σταδιακή διαδικασία και όχι ως «άλμα στο κενό».

	α) Γνωστικές δεξιότητες • Κατανόηση βασικών εννοιών ψηφιακού μετασχηματισμού, e-commerce και εξωστρέφειας σε σχέση με τη μεταποίηση. • Γνώση βασικών κατηγοριών ψηφιακών εργαλείων (οργάνωση, προβολή, επικοινωνία) και των λειτουργιών τους. • Αντίληψη των συνδέσεων ανάμεσα σε ψηφιακή οργάνωση, ποιότητα εξυπηρέτησης, ανταγωνιστικότητα και πρόσβαση σε νέες αγορές. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Ικανότητα αποτύπωσης του τρέχοντος επιπέδου ψηφιακής ωριμότητας της επιχείρησής τους (π.χ. απλό check-list: τι έχουμε, τι δεν έχουμε). • Συμμετοχή σε απλές ασκήσεις σχεδιασμού βασικών ψηφιακών παρεμβάσεων (π.χ. βελτίωση προφίλ σε πλατφόρμα, δημιουργία απλού ψηφιακού αρχείου πελατών). • Διαμόρφωση ενός μικρού πλάνου τριών–τεσσάρων βημάτων ψηφιακής βελτίωσης/εξωστρέφειας. γ) Συμπεριφορές / Στάσεις • Υιοθέτηση πιο θετικής και ανοιχτής στάσης απέναντι σε νέες τεχνολογίες και τρόπους οργάνωσης της εργασίας. • Αντίληψη του ψηφιακού μετασχηματισμού ως επένδυσης και όχι μόνο ως επιβάρυνσης. • Διάθεση για συνεργασία με φορείς, συμβούλους ή νεότερα στελέχη που μπορούν να υποστηρίξουν την ψηφιακή μετάβαση.
Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες αναμένεται να είναι σε θέση: • Να περιγράφουν βασικά ψηφιακά εργαλεία που είναι χρήσιμα για τη λειτουργία και την οργάνωση μιας μεταποιητικής επιχείρησης. • Να αναγνωρίζουν τα κύρια στοιχεία μιας στοιχειώδους, επαγγελματικής ψηφιακής παρουσίας (ιστοσελίδα, κοινωνικά δίκτυα, βασικό e-commerce). • Να εντοπίζουν τα κενά και τις δυνατότητες βελτίωσης στο επίπεδο ψηφιακής ωριμότητας της δικής τους επιχείρησης ή θέσης εργασίας. • Να διατυπώνουν ένα απλό, ρεαλιστικό σχέδιο μικρών ψηφιακών παρεμβάσεων με συγκεκριμένα βήματα και στόχους. • Να κατανοούν πώς η σταδιακή υιοθέτηση ψηφιακών πρακτικών και μικρών καινοτομιών μπορεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια.
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Παρουσίαση ppt με παραδείγματα ψηφιακών εργαλείων και περιπτώσεων μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων που αξιοποίησαν ψηφιακές λύσεις.

	• Ομαδική άσκηση αποτύπωσης της υφιστάμενης ψηφιακής κατάστασης (τι εργαλεία χρησιμοποιούμε, τι όχι). • Μελέτη περίπτωσης: επιχείρηση που εισάγει στοιχειώδες e-commerce ή βελτιώνει την ψηφιακή της εικόνα, με ανάλυση βημάτων, δυσκολιών και οφελών. • Συζήτηση σε ολομέλεια για φόβους, αντιστάσεις και προσδοκίες γύρω από τον ψηφιακό μετασχηματισμό. • Σύντομη παρουσίαση από προσκεκλημένο επαγγελματία (π.χ. σύμβουλο επιχειρήσεων ή υπεύθυνο marketing) με πρακτικές συμβουλές. Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Μελέτη σύντομου οδηγού/υλικού για βασικά ψηφιακά βήματα σε μικρές επιχειρήσεις. • Συμπλήρωση φύλλου αυτοαξιολόγησης ψηφιακής ωριμότητας (checklist). • Σύνταξη σύντομου σχεδίου τριών βημάτων ψηφιακής βελτίωσης, προσαρμοσμένου στη δική τους επαγγελματική πραγματικότητα.
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της διδακτικής ενότητας MET.4 εντάσσεται στο ενιαίο σύστημα αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τη μεταποίηση. Για την ενότητα MET.4 θα αναπτυχθεί τράπεζα 15 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, οι οποίες θα καλύπτουν τις βασικές θεματικές: ψηφιακά εργαλεία, ψηφιακή παρουσία/προβολή, έννοιες και πρακτικές εξωστρέφειας και μικρής κλίμακας καινοτομίας. Από αυτή την τράπεζα θα επιλεγούν 5 ερωτήσεις, που θα ενταχθούν στο τελικό συνολικό τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής του Υπο-Προγράμματος. Οι ερωτήσεις θα ελέγχουν τόσο τη γνώση βασικών εννοιών όσο και την ικανότητα επιλογής/ιεράρχησης ρεαλιστικών ψηφιακών παρεμβάσεων. Οι λεπτομέρειες (διάρκεια εξέτασης, απαιτούμενο ποσοστό επιτυχίας κ.λπ.) θα προσδιορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Εισαγωγή στη Διδακτική Ενότητα MET.5

Η Διδακτική Ενότητα MET.5 «Συνεργασία, Κοινωνική Ευαλωτότητα και Δίκαιη Μετάβαση στη Μεταποίηση» συνθέτει τις πιο «ανθρωποκεντρικές» και κοινωνικές διαστάσεις που αναδείχθηκαν στην ποιοτική διερεύνηση: την ανάγκη για καλύτερη συνεργασία και επικοινωνία εντός της επιχείρησης, τις πιέσεις που βιώνουν κοινωνικά ευάλωτες ομάδες (για παράδειγμα γονείς μικρών παιδιών, γυναίκες, άτομα με αυξημένες φροντίδες ή περιορισμούς), καθώς και τις ανησυχίες για το πώς θα μπορέσουν εργαζόμενοι και επιχειρήσεις να προσαρμοστούν στις αλλαγές (ψηφιακές, «πράσινες», οργανωτικές) χωρίς να μείνουν κάποιοι «πίσω».

Οι συμμετέχοντες περιγράφουν συνθήκες όπου η έλλειψη χρόνου, η πίεση της καθημερινότητας και η απουσία θεσμικής στήριξης δυσκολεύουν την καλή επικοινωνία, τη συμμετοχή σε συλλογικές διαδικασίες και την ουσιαστική φροντίδα της εργασιακής–οικογενειακής ισορροπίας. Παράλληλα, αναγνωρίζουν ότι η συνεργασία μεταξύ εργαζομένων, εργοδοτών και θεσμών (επιμελητήρια, αυτοδιοίκηση, δομές στήριξης) είναι προϋπόθεση για οποιαδήποτε «δίκαιη μετάβαση» σε ένα πιο απαιτητικό, τεχνολογικά και περιβαλλοντικά, περιβάλλον.

Η MET.5 επιχειρεί να προσφέρει ένα πλαίσιο όπου η συνεργασία, η συμπερίληψη και η μέριμνα για τους πιο ευάλωτους δεν εμφανίζονται ως «πολυτέλεια», αλλά ως λειτουργική ανάγκη για την ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων και τη διατήρηση ανθρώπινου δυναμικού.

Πίνακας 5. Syllabus Διδακτικής Ενότητας MET.5 –«Συνεργασία, Κοινωνική Ευαλωτότητα και Δίκαιη Μετάβαση στη Μεταποίηση»

Πεδίο	Περιγραφή
Κωδικός Διδακτικής Ενότητας (Module)	MET.5
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Συνεργασία, Κοινωνική Ευαλωτότητα και Δίκαιη Μετάβαση στη Μεταποίηση
Επιμορφωτής	
Χρονική περίοδος	
Σύντομη περίληψη αντικειμένου διδακτικής ενότητας	Η ενότητα επικεντρώνεται στις σχέσεις συνεργασίας και στην αντιμετώπιση της κοινωνικής ευαλωτότητας στον μεταποιητικό κλάδο. Εξετάζει πώς οι συνθήκες εργασίας, τα ωράρια και οι οργανωτικές πρακτικές επηρεάζουν ομάδες όπως γονείς μικρών παιδιών, γυναίκες, άτομα με αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις ή σε επισφαλείς θέσεις, και πώς η καλύτερη συνεργασία εντός της επιχείρησης και με θεσμικούς φορείς μπορεί να συμβάλει σε πιο δίκαιη και βιώσιμη μετάβαση σε ένα «νέο» περιβάλλον απαιτήσεων (ψηφιακές, περιβαλλοντικές, αγορών). Στόχος είναι η καλλιέργεια δεξιοτήτων επικοινωνίας, κατανόησης και διεκδίκησης λύσεων που λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές ανάγκες και δυνατότητες όλων των εμπλεκομένων.
Διδακτικές υποενότητες	Η διδακτική ενότητα συναρθρώνεται σε 3 επιμέρους διδακτικές υποενότητες:

	1η Υποενότητα: «Συνεργασία και επικοινωνία εντός της μεταποιητικής επιχείρησης» Εστιάζει στις σχέσεις μεταξύ εργαζομένων, προϊσταμένων, διοίκησης και άλλων τμημάτων. Συζητούνται συνηθισμένες πηγές έντασης (φόρτος, ασάφειες ρόλων, ελλιπής ενημέρωση, ξαφνικές αλλαγές ωραρίου), καθώς και βασικές αρχές αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας. 2η Υποενότητα: «Κοινωνική ευαλωτότητα, ισότητα και εργασιακή–οικογενειακή ισορροπία» Αναδεικνύονται οι ιδιαίτερες δυσκολίες που βιώνουν κοινωνικά ευάλωτες ομάδες (για παράδειγμα εργαζόμενοι/ες με οικογενειακές υποχρεώσεις, μονογονεϊκές οικογένειες, γυναίκες σε ανδροκρατούμενα περιβάλλοντα, άτομα με περιορισμούς μετακίνησης). Συζητούνται τρόποι προσαρμογής ωραρίων, κατανομής βαρδιών και καθηκόντων, ώστε να μειώνονται οι αποκλεισμοί και να ενισχύεται η παραμονή τους στον κλάδο. 3η Υποενότητα: «Δίκαιη μετάβαση: συνεργασία με θεσμούς, τοπική κοινωνία και υποστηρικτικές δομές» Συνδέει την έννοια της δίκαιης μετάβασης με τις αλλαγές που έρχονται (ψηφιακές, «πράσινες», οργανωτικές) και εξετάζει πώς η συνεργασία με θεσμούς (επιμελητήρια, αυτοδιοίκηση, κοινωνικές δομές, προγράμματα στήριξης) μπορεί να στηρίξει τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τους εργαζόμενους. Παρουσιάζονται παραδείγματα δράσεων ενδυνάμωσης, κατάρτισης, συμβουλευτικής και κοινωνικής στήριξης.
Σκοποί – Στόχοι και Δεξιότητες	Γενικοί στόχοι της ενότητας είναι: • να αναδείξει τον ρόλο της συνεργασίας και της επικοινωνίας για τη λειτουργία και την ανθεκτικότητα των μεταποιητικών επιχειρήσεων, • να ευαισθητοποιήσει σε ζητήματα κοινωνικής ευαλωτότητας και ισότητας στον χώρο εργασίας, • να συνδέσει την έννοια της «δίκαιης μετάβασης» με συγκεκριμένες πρακτικές και θεσμικές δυνατότητες στήριξης, • να ενισχύσει την ικανότητα των συμμετεχόντων να διεκδικούν και να προωθούν λύσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες όλων των πλευρών. α) Γνωστικές δεξιότητες • Κατανόηση βασικών αρχών συνεργασίας, επικοινωνίας και διαχείρισης συγκρούσεων στο εργασιακό περιβάλλον. • Γνώση των βασικών εννοιών κοινωνικής ευαλωτότητας και ισότητας (φύλο, οικογενειακή κατάσταση, ηλικία κ.λπ.) σε σχέση με τη μεταποίηση.

	• Αντίληψη της έννοιας της «δίκαιης μετάβασης» και του ρόλου των θεσμών και υποστηρικτικών δομών. β) Ψυχοκινητικές δεξιότητες • Συμμετοχή σε ασκήσεις role play για την εξάσκηση σε βασικές τεχνικές επικοινωνίας (ενεργητική ακρόαση, διατύπωση αιτήματος, ανατροφοδότηση). • Ικανότητα αποτύπωσης, σε απλή μορφή, ενός προβλήματος συνεργασίας/ισορροπίας εργασίας-ζωής και διατύπωσης προτάσεων βελτίωσης. • Προετοιμασία ενός απλού «χάρτη» τοπικών/θεσμικών φορέων και δομών που μπορούν να υποστηρίξουν εργαζόμενους και επιχειρήσεις. γ) Συμπεριφορές / Στάσεις • Ανάπτυξη στάσης σεβασμού προς τις ανάγκες και τα όρια των άλλων (συναδέλφων, προϊσταμένων, εργαζομένων). • Ευαισθητοποίηση σε ζητήματα διακρίσεων, αποκλεισμών και άνισης επιβάρυνσης συγκεκριμένων ομάδων. • Διάθεση συμμετοχής σε συλλογικές προσπάθειες βελτίωσης των όρων εργασίας και οργάνωσης της επιχείρησης.
Μαθησιακά αποτελέσματα	Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας οι καταρτιζόμενοι/ες αναμένεται να είναι σε θέση: • Να περιγράφουν βασικές αρχές αποτελεσματικής συνεργασίας και επικοινωνίας στον χώρο εργασίας. • Να αναγνωρίζουν καταστάσεις όπου κοινωνικά ευάλωτες ομάδες επιβαρύνονται δυσανάλογα από τους όρους εργασίας και οργάνωσης. • Να προτείνουν απλές, ρεαλιστικές προσαρμογές (π.χ. βάρδιες, οργάνωση χρόνου, εναλλαγή καθηκόντων) που μπορούν να μειώσουν αποκλεισμούς και εντάσεις. • Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της συνεργασίας με θεσμούς και υποστηρικτικές δομές για τη διαχείριση κρίσεων και μεταβολών (π.χ. ψηφιακή/«πράσινη» μετάβαση). • Να υιοθετούν πιο συμπεριληπτική, συνεργατική στάση απέναντι στις αλλαγές στον κλάδο και στις ανάγκες συναδέλφων και εργαζομένων.
Ενδεικτικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες	Σύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) • Συζήτηση σε ολομέλεια με αφετηρία αποσπάσματα από το focus group σχετικά με συνεργασία, πίεση χρόνου, οικογενειακές υποχρεώσεις και συγκρούσεις. • Ασκήσεις role play σε μικρές ομάδες (π.χ. εργαζόμενος που ζητά προσαρμογή ωραρίου, εργοδότης που προσπαθεί να καλύψει ανάγκες παραγωγής). • Μελέτη περίπτωσης επιχείρησης που υιοθέτησε βασικές πρακτικές υποστήριξης εργαζομένων (π.χ. ευέλικτο ωράριο σε

	συγκεκριμένες περιόδους, εσωτερική συνεννόηση για κάλυψη αναγκών). - Ομαδική άσκηση χαρτογράφησης τοπικών δομών υποστήριξης (π.χ. κοινωνικές υπηρεσίες, δομές στήριξης οικογένειας, επιμελητήρια). Ασύγχρονη εκπαίδευση (10 ώρες) - Μελέτη σύντομου κειμένου/υλικού για κοινωνική ευαλωτότητα και εργασιακό περιβάλλον. - Ατομική άσκηση: περιγραφή (ανώνυμα) μιας κατάστασης δυσκολίας συνεργασίας ή επιβάρυνσης και διατύπωση 2–3 πιθανών λύσεων. - Συμπλήρωση σύντομου ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης στάσεων απέναντι στη συνεργασία, στην ισότητα και στην υποστήριξη ευάλωτων συναδέλφων.
Αξιολόγηση	Η αξιολόγηση της διδακτικής ενότητας MET.5 εντάσσεται στο ενιαίο σύστημα αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος Τομεακής Κατάρτισης για τη μεταποίηση. Για την ενότητα MET.5 θα αναπτυχθεί τράπεζα 15 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, οι οποίες θα καλύπτουν τις θεματικές: συνεργασία–επικοινωνία, κοινωνική ευαλωτότητα/ισότητα, έννοια και πρακτικές δίκαιης μετάβασης. Από αυτή την τράπεζα θα επιλεγούν 5 ερωτήσεις, που θα ενταχθούν στο τελικό συνολικό τεστ 40 ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής του Υπο-Προγράμματος. Οι ερωτήσεις θα ελέγχουν τη γνώση βασικών εννοιών και την ικανότητα αναγνώρισης και επιλογής κατάλληλων πρακτικών συνεργασίας και στήριξης. Οι λεπτομέρειες (διάρκεια εξέτασης, απαιτούμενο ποσοστό επιτυχίας κ.λπ.) θα προσδιορίζονται στον συνολικό κανονισμό αξιολόγησης του Υπο-Προγράμματος.

Το Υπο-Πρόγραμμα Τομεακής Κατάρτισης για τον κλάδο της Μεταποίησης, όπως αυτό αποτυπώνεται στα πέντε αναπτυγμένα τομεακά syllabi (MET.1–MET.5) όσο και στα syllabi για τις Κοινές Διδακτικές Ενότητες για τις αναγκαίες οριζόντιες- ήπιες δεξιότητες (OPI.1–OPI.3), συνιστά μια δομημένη και συνεκτική προσπάθεια «μετάφρασης» των ποιοτικών ευρημάτων της έρευνας πεδίου (focus group) σε συγκεκριμένο, εφαρμόσιμο και αξιολογήσιμο πρόγραμμα κατάρτισης. Το σύνολο του σχεδιασμού εδράζεται ρητά στις εμπειρίες, τους προβληματισμούς και τις ανάγκες που ανέδειξαν οι ίδιοι οι εκπρόσωποι του κλάδου της μεταποίησης στην Κρήτη: από τις συνθήκες εργασίας και την εργασιακή επισφάλεια έως την ανάγκη για αναβάθμιση δεξιοτήτων, ψηφιακό μετασχηματισμό, καλύτερη συνεργασία και ουσιαστική μέριμνα για τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες εργαζομένων.

Κάθε μία από τις πέντε διδακτικές ενότητες επιτελεί διακριτό αλλά συμπληρωματικό ρόλο:

- η MET.1 σκιαγραφεί το πλαίσιο, συνδέοντας τη μεταποίηση με την περιφερειακή ανάπτυξη, την ποιότητα ζωής και τη δομή της αγοράς εργασίας·
- η MET.2 εμβαθύνει στους όρους απασχόλησης, στους μισθούς και στην οργάνωση της εργασίας, επιχειρώντας μια μετακίνηση «από την επισφάλεια στη δίκαιη απασχόληση»·
- η MET.3 επικεντρώνεται στις δεξιότητες, στην κατάρτιση και στην επαγγελματική εξειδίκευση, ενισχύοντας την κουλτούρα δια βίου μάθησης·
- η MET.4 αναδεικνύει τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την καινοτομία και την εξωστρέφεια ως αναγκαίες προϋποθέσεις βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας·
- η MET.5 φέρνει στο προσκήνιο τη συνεργασία, την κοινωνική ευαλωτότητα και τη δίκαιη μετάβαση, υπογραμμίζοντας ότι η ανθεκτικότητα του κλάδου προϋποθέτει συμπερίληψη, θεσμική στήριξη και δίκαιη κατανομή των βαρών.

Η κοινή μεθοδολογική «γλώσσα» των syllabi –σαφείς μαθησιακοί στόχοι, αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, διάκριση γνώσεων–δεξιοτήτων–στάσεων, μικτό μοντέλο σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης, τράπεζα ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής για την αξιολόγηση– διασφαλίζει τη δυνατότητα τόσο ενιαίας εφαρμογής όσο και ευελιξίας προσαρμογής σε διαφορετικά κοινά στόχους (εργαζόμενοι, άνεργοι, αυτοαπασχολούμενοι, μικροί επιχειρηματίες). Τα modules μπορούν να αξιοποιηθούν είτε ως πλήρες πρόγραμμα, είτε ως επιμέρους ενότητες στο πλαίσιο άλλων δράσεων δια βίου μάθησης, επαγγελματικού προσανατολισμού ή αναβάθμισης δεξιοτήτων.

Από πλευράς πολιτικής και στρατηγικού σχεδιασμού, το Υπο-Πρόγραμμα για τη Μεταποίηση προσφέρει ένα έτοιμο, τεκμηριωμένο εργαλείο στα χέρια της Περιφέρειας Κρήτης, των επιμελητηρίων, των επαγγελματικών ενώσεων και των δομών κατάρτισης. Μπορεί να υποστηρίξει στοχευμένες παρεμβάσεις σε περιοχές ή υποκλάδους όπου η εργασιακή επισφάλεια, η έλλειψη δεξιοτήτων, η περιορισμένη ψηφιακή ετοιμότητα ή οι κοινωνικές ανισότητες εμφανίζονται πιο έντονα. Παράλληλα, δημιουργεί μια βάση πάνω στην οποία μπορούν να «κουμπώσουν» μελλοντικά πιο εξειδικευμένα προγράμματα (π.χ. πράσινη μετάβαση, ειδικές τεχνικές πιστοποιήσεις, προχωρημένος ψηφιακός μετασχηματισμός).

Συνολικά, το παραγόμενο πακέτο syllabi δεν αποτελεί απλώς ένα τυπικό παραδοτέο, αλλά ένα λειτουργικό υπόβαθρο πολιτικής και πρακτικής: αποτυπώνει με συστηματικό τρόπο τις φωνές και τις ανάγκες του κλάδου της μεταποίησης και τις μετατρέπει σε συγκεκριμένες, δομημένες μαθησιακές διαδρομές. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλει στη γεφύρωση του χάσματος ανάμεσα στη διάγνωση των προβλημάτων και στην υλοποίηση ουσιαστικών παρεμβάσεων ενδυνάμωσης του ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμισης του μεταποιητικού τομέα στην Κρήτη.